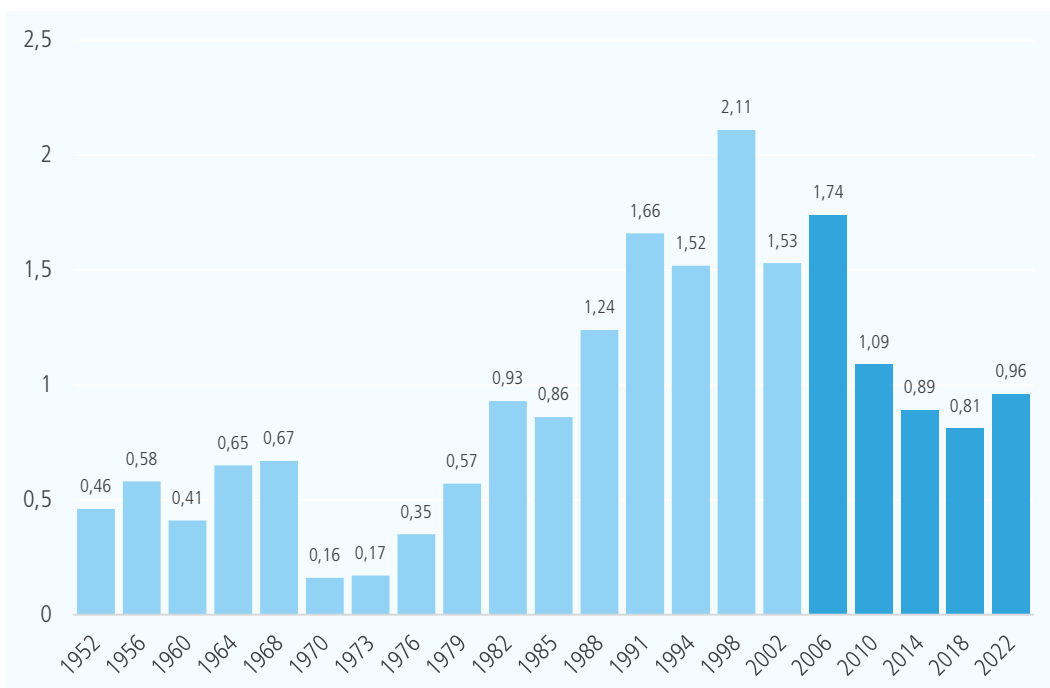

Blankröstning 1952–2022

Vid varje val har svenska väljare möjlighet att lägga i en blank valsedel i valkuvertet när de röstar. De blanka rösterna räknas in i valdeltagandet men inte i den procentuella fördelningen av röster bland de politiska partierna och därmed inte heller i fördelningen av riksdagsmandat. Sedan andrakammarvalet 1952 har genomsnittet av andelen blanka röster utgjort en knapp procent av väljarkåren (0,91). Under mellan år 1991 och 2006 var andelen blanka röster dock klart högre med ett rekord på 2,1 procent vid 1998 års riksdagsval (se figur 1). Andelen blanka röster ökade med 0,15 procentenheter från valet 2018 till valet 2022. I de sex Europaparlamentsvalen som har ägt rum 1995–2019 har genomsnittet av andelen blanka röster varit 1,66 procent (se tabell 1), dock är det genomsnittliga valdeltagandet i Europaparlamentsvalen endast 45 procent. I samband med våra sex folkomröstningar är andelen blanka röster ännu högra, hela 2,36 procent (se tabell 1), rekordet nåddes vid ATP-omröstningen 1957 (3,9 procent).

Varför väljer då vissa väljare att rösta blankt? I huvudsak tycks protestförklaringen vara den mest gångbara enligt de studier som gjorts. Att rösta blankt kan tolkas som ett stöd för den representativa demokratin men samtidigt en stark protest mot att det inte finns något parti som är tillräckligt bra för att lägga sin röst på.

Figur 1 Andel blanka röster i svenska riksdagsval 1952–2022 (procent)

Källa: Valforskningsprogrammet: Göteborgs universitet

Kommentar: Figuren visar en sammanställning av blanka röster i andrakammarval och riksdagsval i Sverige. Före 2006 gjordes dock ingen särredovisning av andelen blanka och ogiltiga, därför är andelen blankröster sannolikt något överskattade. I huvudsak består redovisningskategorin 'blanka/ogiltiga röster' dock av blanka röster. Sedan 2006 är blanka röster särredovisade från ogiltiga röster i Valmyndighetens redovisningar av riksdagsvalen.

Tabell 1 Andel blanka röster i svenska riksdagsval, Europaparlamentsval och folkomröstningar 1952–2022 (procent).

Valår	Riksdagsval	Europaparlamentsval	Folkomröstningar
1952	0,46		
1955			1,60
1956	0,58		
1957			3,90
1960	0,41		
1964	0,65		
1968	0,67		
1970	0,16		
1973	0,17		
1976	0,35		
1979	0,57		
1980			3,30
1982	0,93		
1985	0,86		
1988	1,24		
1991	1,66		
1994	1,52		0,90
1995		1,60	
1998	2,11		
1999		2,30	
2002	1,53		
2003			2,10
2004		2,64	
2006	1,74		
2009		1,69	
2010	1,09		
2014	0,89	1,04	
2018	0,81		
2019		0,73	
2022	0,96		
Genomsnitt:	0,91	1,66	2,36

Källa: SCB/Valmyndigheten. Sammanställning av Valforskningsprogrammet, Göteborgs universitet.

Kommentar: I svenska riksdagsval började blanka röster särredovisas först 2006. Dessförinnan rymde samlingskategorin 'blanka och ogiltiga' huvudsakligen blanka röster. I folkomröstningar och Europaparlamentsval har dock blanka röster särredovisats under hela perioden. Resultaten har sammanställts från en lång rad källor, däribland SCB, Valmyndigheten, Wikipedia och Klara Fribergs kandidatuppsats i statsvetenskap "Mer än bara en blankröst. En kvantitativ studie om blankröstning i svenska riksdagsval mellan 1988 och 2018". En detaljerad sammanställning av underlag och beräkningar kan erhållas från Valforskningsprogrammet.